

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2010

tijdvak 1

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-09.0313, 31 maart 2009, zie www.examenblad.nl).

Deze regeling blijft ook na het aantreden van het College voor Examens van kracht.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de *Regeling beoordeling centraal examen* van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 64 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Criminaliteit en rechtsstaat

1 B

2 A

3 A

4 **maximumscore 1**

Persoon A is rechter

Persoon B is officier van justitie

Persoon C is advocaat

Opmerking

Alleen 1 punt toekennen als alle antwoorden juist zijn.

5 C

6 **maximumscore 2**

- De taak die niet goed is uitgevoerd, is: 1
 - doen uitvoeren van opgelegde vonnissen / zorgen dat veroordeelden hun straf uitzitten
- Een andere hoofdtaak is (één van de volgende): 1
 - leiding geven aan opsporingsonderzoek / opsporingstaak
 - vervolgen van strafbare feiten / voor de rechter brengen van verdachten / aanklagen van de verdachte

7 B

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een materieel gevolg is (één van de volgende): – De bestrijding van fraude en verduistering kost de overheid/bedrijven geld. – Overheid lijdt/bedrijven lijden financiële schade door fraude en verduistering. – De bedrijven rekenen de schade die ze lijden vaak door in de prijzen van hun producten of diensten. De burger moet hierdoor meer betalen. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een immaterieel gevolg is (één van de volgende): – Het rechtsgevoel van mensen wordt aangetast / morele verontwaardiging. – Mensen vinden het oneerlijk/onrechtvaardig dat mensen zich niet aan de wet houden. – Mensen vinden het oneerlijk/onrechtvaardig dat mensen uit midden- en hogere milieus door hun toch al bevoorrechte positie deze vorm van criminaliteit plegen waarbij de pakkans relatief gering is. – Mensen verliezen hun vertrouwen in de overheid. – De normen en waarden van mensen veranderen / normvervaging / mensen kunnen fraude en verduistering steeds minder erg gaan vinden. 	1
	<p><i>Opmerking</i> <i>Geen punten toekennen aan antwoorden als:</i> <i>gevoelens van angst en onzekerheid, traumatische ervaringen,</i> <i>geestelijke/emotionele schade, niet meer op straat durven, niet meer kunnen slapen etc.</i></p>	
9	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Nummer 1 • Nummer 3 	1 1
10	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Nummer 4 • Nummer 5 	1 1
11	B	
12	B	
13	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Nummer 1 • Nummer 3 	1 1
14	C	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 A

16 B

17 D

Politiek en beleid

18 **maximumscore 2**

Juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- stemmen
- oprichten van een politieke partij
- lidmaatschap van een politieke partij / meedoen in een politieke partij
- oprichten van een actie- of belangengroep
- lid zijn van een actie- of belangengroep
- indienen van een klacht of bezwaarschrift
- handtekeningenactie
- ondertekenen / indienen petitie
- vormen van buitenparlementaire actie, zoals een blokkade
- verzoek indienen om een referendum te houden
- een burgerinitiatief indienen bij de Tweede Kamer
- bij onenigheid met de overheid/gemeente de rechter inschakelen
- lobbyen

per juist antwoord

1

Opmerking

*Niet goed te rekenen, want in de tekst genoemd, zijn:
contact zoeken met politici / brief of e-mail schrijven aan politici,
inschakelen massamedia, deelnemen aan bijeenkomsten van de overheid,
discussies via internet, e-mail of sms, demonstreren, protesteren via
politieke partijen of organisaties.*

19 C

20 **maximumscore 1**

Een dictatuur, want op de brandende krant staat “vrije pers”. In China is er geen sprake van persvrijheid.

Opmerking

Alleen 1 punt toekennen als de toelichting juist is.

21 A

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumcore 1

In de Tweede Kamer, want alleen Tweede Kamerleden mogen een initiatiefwet indienen.

Opmerking

Alleen 1 punt toekennen als de toelichting juist is.

23 maximumscore 1

Bij de gemeente en bij diverse overheidsinstanties.

Opmerking

Alleen 1 punt toekennen als beide antwoorden juist zijn.

24 C

25 C

26 A

27 B

28 A

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 2

Juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- De volksvertegenwoordigers (parlementsleden, gemeenteraadsleden en Provinciale Statenleden) zijn door de burgers gekozen om voor hen de beslissingen te nemen. Als de burgers zelf mogen stemmen over politieke onderwerpen, neemt de macht van deze volksvertegenwoordigers af. / De positie van de volksvertegenwoordiging/het parlement wordt aangetast.
- Er kunnen alleen simpele ja/nee of voor/tegen vragen worden voorgelegd. / Bij een referendum is de keuze die de burgers moeten maken vaak (noodgedwongen) te simpel gemaakt. / Burgers moeten kiezen uit 'ja' of 'nee', en kunnen niet kiezen uit allerlei variaties.
- Politieke kwesties zijn vaak te ingewikkeld om door kiezers beoordeeld te kunnen worden.
- Er is een gevaar dat mensen beïnvloed worden in hun keuze door onjuiste en eenzijdige berichtgeving van de media.
- Als over veel/alle politieke kwesties een referendum wordt gehouden, is het niet mogelijk om een goed samenhangend beleid te voeren. / Het leidt tot versnippering van de politieke besluitvorming.
- Mensen stemmen snel tegen iets als ze ontevreden zijn over de politiek in het algemeen/de regering, of over een ander politiek onderwerp. / Kiezers stemmen tegen een voorliggend onderwerp of strijdpunt uit ongenoegen over andere zaken.

per juist antwoord

1

30 maximumscore 1

Conclusie 1 is juist

Conclusie 2 is onjuist

Conclusie 3 is juist

Opmerking

Alleen 1 punt toekennen als alle antwoorden juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

31 maximumscore 2

- Kenmerk 1: de groepen streven bepaalde belangen na.
Voorbeeld uit tekst 18: de groepen komen op voor het belang van de amv's (alleenstaande minderjarige vreemdelingen), ze willen dat amv's niet meer opgesloten worden, maar vrijgelaten 1
- Kenmerk 2: de groepen proberen voor deze belangen druk uit te oefenen op de politieke besluitvorming.
Voorbeeld uit tekst 18: de groepen hebben de staatssecretaris opgeroepen om onmiddellijk een einde te maken aan de opsluiting in cellen 1

Opmerking

Alleen 1 punt toekennen als kenmerk en bijbehorend voorbeeld juist zijn.

32 maximumscore 1

Juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- (Streven naar) gelijkheid / (streven naar) vermindering van bestaande ongelijkheid / eerlijke verdeling van inkomen
- Opkomen voor de zwakkeren

33 maximumscore 1

Het CDA en het CNV zijn beiden christelijk / hebben allebei een christelijke grondslag.

34 A

35 C

36 A

Analyse maatschappelijk vraagstuk: het fileprobleem

37 maximumscore 2

- Een voorbeeld van **kenmerk 1 uit tekst 1** is (één van de volgende): 1
 - De ANWB is een invloedrijke groep, en de ANWB brengt, door middel van het uitroepen van een nationale filevrije dag, het probleem onder de aandacht van de media.
 - De ANWB is een invloedrijke groep en de directeur van de ANWB brengt in de *Kampioen* de filevrije dag / het fileprobleem onder de aandacht van de media.
- Een voorbeeld van **kenmerk 2 uit tekst 2** is (één van de volgende): 1
 - Midden- en Kleinbedrijf (MKB) vindt dat het probleem moet worden aangepakt door de overheid. (regels 13-15)
 - Voor het MKB is samenwerking de sleutel, volgens hoogleraar vervoerseconomie Piet Rietveld. Bedrijven moeten / het MKB moet investeren in een gemeenschappelijke oplossing en samenwerken. (regels 16-21)

Opmerking

Als alleen een citaat uit de tekst gegeven wordt, dan geen punten toekennen.

38 B

39 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- Wat zijn de opvattingen/waarden/normen van de ANWB over de aard/oorzaken van het fileprobleem?
- Welke opvattingen/waarden/normen heeft de ANWB over de (mogelijke) oplossingen van het fileprobleem?
- Wat zijn de opvattingen van Nederlanders over het fileprobleem?

Ook goed:

- Wat is de rol van de media bij het ontstaan van meningen over (de aard, oorzaken en oplossingen van) het fileprobleem?
- Met welke waarden en normen is het fileprobleem in strijd?

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

40 maximumscore 1

Juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- Files leveren veel economische schade op.
- Citaat: “ ... leveren al die meters stilstand blik ook een behoorlijke schade op.” (regels 5-6)
- Citaat: “In 2007 komt dat op 700 miljoen euro. De verwachting van de Rijksdienst voor het Wegverkeer is dat in 2010 die schade ruim 1,1 miljard euro is.” (regels 6-8)
- Het kost ondernemers geld als werknemers door files te laat op het werk komen of goederen door files te laat geleverd worden.
- Citaat: “ ... de ondernemers die de rekening gepresenteerd krijgen voor te late werknemers en te late levering van goederen.” (regels 9-10)

41 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- Ja, want op de meeste momenten in de avondspits (16.00 uur, 16.30 uur, 17.00 uur en 18.00 uur) was de totale filelengte korter dan op een normale donderdag.
- Ja, want de filelengte was op meer/vier momenten in de avondspits korter dan op een normale donderdag en maar op twee momenten (iets) langer.
- Ja, want in totaal stond er op de filevrije dag 126 kilometer minder file / meer dan 100 km minder file.
- Ja, want op een normale donderdag staat er tijdens de avondspits gemiddeld 245 km file en op deze filevrije dag gemiddeld 224 km, en dat is een verbetering van 21 km / van bijna 10%.
- Nee, want op twee momenten in de avondspits was de lengte van de files zelfs nog langer (17.30 uur en 18.30 uur).
- Nee, want de lengte van de files op de filevrije dag waren weliswaar op de meeste/meer/vier momenten korter, maar het verschil in kilometers met een gewone donderdag is over het algemeen/gemiddeld genomen klein/niet groot genoeg om van een succes te spreken.
- Nee, want op de filevrije dag stond er nog steeds gemiddeld 224 km file tijdens de avondspits (en dat is maar gemiddeld 21 km minder dan op een normale donderdag).

42 A

Vraag	Antwoord	Scores
43	maximumscore 4	
	• Tekst 4 is van GroenLinks	1
	• In tekst 4 herken ik het uitgangspunt 'geen aantasting/bescherming van milieu'	1
	• Tekst 5 is van de SP	1
	• In tekst 5 herken ik het uitgangspunt 'gelijkheid / opkomen voor de zwakkeren'	1
	<i>Opmerking</i> <i>Niet goed te rekenen als uitgangspunt: ecologisch en sociaaldemocratisch.</i>	
44	maximumscore 2	
	• Omvang van de groep die een organisatie vertegenwoordigt / Aantal leden: de ANWB heeft 3,9 miljoen leden	1
	• De ANWB praat met ministers en ambtenaren. / De ANWB heeft toegang tot belangrijke politici of invloedrijke personen. / De ANWB kan gebruik maken van haar positie en relaties	1
45	A	
46	B	
47	C	
48	maximumscore 2	
	• Nummer 4	1
	• Nummer 5	1
49	maximumscore 2	
	per juist argument mét bronverwijzing	1

Voorbeelden van juiste argumenten:

Voor invoering van de kilometerheffing (twee van de volgende):

- Als de kilometerheffing er is, zullen er minder files ontstaan, omdat de kilometerheffing rijden op drukke wegen en in de spits duurder maakt. (tekst 4) Mensen zullen dan als het mogelijk is drukke wegen en spitsuren gaan vermijden.
- “Files kosten tijd en geld en zijn slecht voor het milieu”. (tekst 1) Door invoering van de kilometerheffing zullen de files afnemen, omdat mensen op andere tijden of wegen zullen gaan rijden.
- Files leveren een hoop ergernis, en ook heel veel schade op / kosten ook heel veel geld (tekst 2) en door invoering van de kilometerheffing zullen de files afnemen, omdat mensen op andere tijden of wegen zullen gaan rijden.

(vervolg argumenten: zie volgende pagina)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- De kilometerheffing is goed voor het milieu. Want als de kilometerheffing er is, gaan mensen betalen per gereden kilometer / voor het gebruik van een auto en niet meer voor het bezit. (tekst 7) Mensen zullen dan eerder de auto laten staan. / De kilometerheffing is goed voor het milieu. Want als de kilometerheffing er is gaan mensen meer betalen voor een vervuilende auto dan voor een schone auto. (tekst 4). Mensen zullen dan eerder een schonere auto kopen.
- Het is eerlijker. Want als de kilometerheffing er is, gaan mensen betalen per gereden kilometer / voor het gebruik van een auto en niet meer voor het bezit. (tekst 7)

of

Tegen invoering van de kilometerheffing (twee van de volgende):

- De kilometerheffing is een heel ingewikkeld systeem. (tekst 5) Invoering zal leiden tot veel problemen / nog meer ingewikkelde regels.
- De kilometerheffing kost veel geld. (tekst 5)
- De kilometerheffing zorgt voor ongelijkheid / een elitespits. “Alleen mensen die genoeg geld hebben of een baas die betaalt, kunnen dan ’s morgens met de auto naar het werk”. (tekst 5) / De kilometerheffing maakt rijden op drukke wegen en in de spits duurder (tekst 4), dus voor mensen met minder geld wordt het moeilijker om dan te rijden, dan voor mensen met genoeg geld.
- De kilometerheffing is oneerlijk. Met de kilometerheffing gaan mensen betalen voor gebruik / per gereden kilometer. (tekst 7) Mensen met genoeg geld kunnen het autorijden (nog steeds) betalen, maar mensen met weinig/minder geld, kunnen het zich dan misschien niet meer veroorloven om (op bepaalde tijden en/of wegen) auto te rijden, terwijl het misschien wel nodig is.

Opmerking

Geen punt toekennen voor een argument zonder bronverwijzing.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste 10 kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 7 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	de Stentor van 21 oktober 2008
tekst 2	De Twentsche Courant Tubantia van 12 september 2008
tekst 3	De Twentsche Courant Tubantia van 12 september 2008
tekst 4	www.groenlinks.nl van 13 januari 2009
tekst 5	www.volkskrant.nl van 18 maart 2009
tekst 6	de Gelderlander van 26 november 2008
tekst 7	de Stentor van 21 oktober 2008
tekst 8	Het Financieele Dagblad van 3 april 2009
tekst 9	www.ad.nl van 15 februari 2009
tekst 10	de Volkskrant van 28 oktober 2008
tekst 11	de Stentor van 16 oktober 2008
tekst 12	www.cbs.nl van 13 augustus 2008
tabel 1	www.cbs.nl van 13 augustus 2008
cartoon 1	www.tomjanssen.net
tekst 13	NRC Handelsblad van 3 december 2008
schema 1	documenten.werkenvoorveiligheid.nl
tekst 14	de Gelderlander van 19 december 2008
cartoon 2	het Parool van maart 2009
tekst 15	de Volkskrant van 24 september 2008
tekst 16	www.telegraaf.nl van 3 februari 2009
tekst 17	de Stentor van 26 januari 2009
tekst 18	www.human.nl van 15 oktober 2008
tekst 19	www.rtlnieuws.nl van 9 maart 2009
tekst 20	www.telegraaf.nl van 3 februari 2009
tekst 21	www.elsevier.nl van 28 april 2009
bijlage	
tekst 1	Kampioen van oktober 2008
tekst 2	www.ad.nl van 14 mei 2008
tekst 3	www.volkskrant.nl van 9 oktober 2008
tabel 1	www.tno.nl
tekst 4	www.groenlinks.nl van februari 2009
tekst 5	www.sp.nl van april 2009
tekst 6	www.anwb.nl van april 2009
tekst 7	www.verkeerenwaterstaat.nl van november 2008